

John Wiseman

Britų specialiųjų oro pajėgų seržantas majoras

Išlikimo vadovas

**Kaip išgyventi
laukinėje gamtoje,
bet kokiame
klimате,
sausumoje ar
vandenyje**

OBUOLYS

John Wiseman

Išlikimo vadovas

**Kaip išgyventi laukinėje gamtoje,
bet kokiame klimate, sausumoje
ar vandenyje**

Iš anglų kalbos vertė
RIMVYDAS KUZAS

JŽANGA

26 metus turėjau garbės kaip profesionalus karys tarnauti Specialiosiose oro pajėgose (SOP). Šis elitinis Didžiosios Britanijos kariuomenės padalinys mokomas vykdyti sudėtingiausias operacijas visame pasaulyje. Kariai turi išmokti išgyventi bet kurioje situacijoje ir priimti bet kokią iššūkį. Mano, kaip SOP išlikimo instruktoriaus, pareiga buvo užtikrinti, jog kiekvienas padalinio narys išsiugdytų tokius sugebėjimus. Šios knygos pagrindą sudaro per mokymus bei operacijas patikrinti išlikimo įgūdžiai.

Svarbi mano darbo dalis yra kareivių ar civilių apmokymai, kaip elgtis sudėtingose situacijose, privalau užtikrinti jų saugumą. Negaliu jo garantuoti šios knygos skaitytojams. Tik žinau, kad visa tai, ką čia surašiau, išgelbėjo žmonių gyvybes ir gali išgelbėti ateityje. Mokantis čia aprašytų įgūdžių skaitytojams nederėtų pamiršti, kad būtina saugoti aplinką ir vengti žiauraus elgesio su gyvūnais, taip pat verta prisiminti tiesas, kurioms kai kurie nurodyti veiksmai gali prieštarauti. Primenu, kad ši knyga – tai išgyvenimo vadovėlis, čia aprašomos situacijos, kuriose svarbiausia – išsaugoti save, todėl kyla problemų, dėl kurių kitais atvejais nebūtų verta net sukti galvos. Taktikas privalote pasirinkti atsargiai, nes už pasekmes atsakysite patys.

Nors tai nėra oficialus leidinys, tačiau, dalydamasis per savo karjerą SOP sukauptomis žiniomis, noriu, kad ir jūs taptumėte tais, kurie sugebės išgyventi.

J.W.

Išlikimo mokykla, Herefordas

ĮSPĖJIMAS

Šiame leidinyje aprašyti metodai taikomi kovos už būvį sąlygomis, kai iškyla pavojus žmogaus saugumui. Todėl leidėjai negali prisiimti jokios atsakomybės už kiekvieną ieškinį iš bet kurio žmogaus, kuriam šių metodų panaudojimas (arba netinkamas taikymas) sukėlė sveikatos pažeidimų, traumų ar kitokios žalos. Treniruojantis bei tobulinant aprašytus metodus pirmiausia reikia atsižvelgti į žemės savininkų teises ir visus atskiras gyvūnų ar augalų rūšis saugančius įstatymus bei tuos, kurie apibrėžia šaunamųjų ir kitokių ginklų panaudojimą.

SVARBIAUSI IŠLIKIMO VEIKSNIAI	13
BŪKITE PASIRUOŠĘ	14
Sveikatos patikrinimas • Grupinės ekskursijos • Tyrimas • Planavimas	
ĮRANGA	16
Daiktų susidėjimas • Radijo ryšys • G.P.S. • Mobilieji telefonai	
BŪTINŲ DAIKTŲ RINKINUKAS	18
BŪTINŲ DAIKTŲ KAPŠELIS	21
PEILIAI	23
Kaip išsirinkti peilį • Peilio galandimas	
IŠTIKUS NELAIMEI	26
VANDUO	27
Kaip rasti vandens • Gyvūnai kaip vandens ženklai • Kondensacija • Distiliavimas • Ledo ir sniego tirpsmo vanduo • Vanduo iš augalų • Vanduo iš gyvūnų	
DRUSKA	36
IŠLIKIMO DIENORAŠTIS	36
KLIMATAS IR VIETOVĖ	37
KLIMATO ZONOS	37
POLIARINIAI REGIONAI	39
Keliavimas • Drabužiai • Pastogė • Šiluma • Ugnis • Vanduo • Maistas • Sveikata Arktyje	
KALNAI	46
Vietovės įvertinimas • Nusileidimas • Kopimas • Sniegas ir ledynai • Sniego lavinos	

JŪROS PAKRANTĖS	51
Plaukimas • Maistas • Pavojai	
SALOS	56
Ištekčiai • Kraustymasis	
SAUSRINGI REGIONAI	58
Vanduo • Pastogė ir ugnis • Drabužiai • Maistas • Sveikata	
ATOGRĄŽŲ REGIONAI	62
Prieglobstis • Ugnis • Maistas • Pavojai	

MAISTAS 67

MAISTINĖ VERTĖ	67
-----------------------	----

AUGALINIS MAISTAS	68
--------------------------	----

Nepažįstamų augalų patikrinimas •
Bandymas valgoma – nevalgoma •
Augalų rinkimas • Augalų atpažinimas •
Vengtini augalai • Valgomieji augalai •
Šaknys ir šakniavaisiai • Vaisiai •
Riešutai • Nuodingieji augalai

MEDŽIAI	88
----------------	----

Nuodingieji medžiai

GRYBAI	90
---------------	----

Valgomieji grybai • Nuodingieji grybai

ARKTIES IR ŠIAURINIŲ REGIONŲ AUGALAI	95
---	----

DYKUMŲ AUGALAI	97
-----------------------	----

TROPINIAI AUGALAI	99
--------------------------	----

Nuodingi tropiniai augalai

JŪROS PAKRANČIŲ AUGALAI	105
--------------------------------	-----

Jūros dumbliai

VALGOMI ŽVĖRYS 107

Medžiojamų gyvūnų paieška • Žinduoliai •
Ropliai • Paukščiai • Vabzdžiai •
Spąstai ir jų statymas • Medžioklė •
Ginklai • Kaip elgtis su nudobta auka

ŽUVYS IR JŲ GAUDYMAS 146

Meškeriojimas • Spąstai žuvims •
Arktinė žvejyba • Žuvies apdorojimas

**STOVYKLOS
ĮRENGIMAS**

157

**PASTOGĖ IR STOVYKLOS
ĮRENGIMAS**

157

Kur įsikurti • Pastogių tipai

UGNIS

173

Pasiruošimas • Ugnies įkūrimas •
Ugniaviečių tipai

MAISTO GAMINIMAS

184

Maisto ruošimo būdai • Naudingi
rakandai • Maisto ruošimo patarimai

MAISTO LAIKYMAS

192

Džiovinimas • Marinavimas ir sūdyimas

STOVYKLOS VALDYMAS

195

Higiena

ĮRANKIAI

198

Kirviai

STOVYKLOS BALDAI

203

Lovos

ŽVĖRIŲ TEIKIAMAI PRODUKTAI

205

Odos ir kailiai

VIRVĖS	207
---------------	-----

Virvės metimas • Virvės gamyba

MAZGAI	209
---------------	-----

ŽENKLŲ ŠIFRAVIMAS	227
--------------------------	-----

ŽEMĖLAPIAI	227
-------------------	-----

Žemėlapių skaitymas

KRYPTIES NUSTATYMAS	229
----------------------------	-----

Augalų rodmenys • Krypties nustatymas
pagal dangaus kūnus

ORO ŽENKLAI	237
--------------------	-----

Pakrantės • Vėjas • Debesys •
Oro prognozė

KELIAVIMAS	243
-------------------	-----

SPRENDIMAS PAJUDĖTI IŠ VIETOS

Rogių gamyba

MARŠRUTO PLANAVIMAS	245
----------------------------	-----

Žemyn upe

JUDĖJIMAS GRUPĖMIS	247
---------------------------	-----

Pareigų paskirstymas

ĖJIMAS NAKTĮ	248
---------------------	-----

KELIAVIMAS AUKŠTUMOSE	248
------------------------------	-----

Statūs šlaitai

ĖJIMAS DŽIUNGLĖMIS	249
---------------------------	-----

VANDENS KELIAI	250
-----------------------	-----

Plaustai • Upių brastos •

Upės yra pavojingesnės nei gali atrodyti

IŠGYVENIMAS JŪROJE	257
PASITRAUKIMAS IŠ LAIVO	257
VANDENYJE	258
Apsauga • Keliavimas •	
Signalų siuntimas jūroje • Vanduo •	
Maistas • Pavojingos žuvys • Rykliai	
PLAUKIMAS Į KRANTĄ	270
PAGALBA	271
SIGNALIZAVIMAS	271
KODAI	275
Signalizavimas nuo žemės į orą •	
Signalizavimo iš žemės į orą kodai •	
Morzės abėcėlė • Kūno signalai •	
Informaciniai ženklai	
PAIEŠKA	284
GELBĖJIMAS SRAIGTASPARNIU	284
SVEIKATA	287
PIRMOJI PAGALBA	287
Nerizikuokite • Sąmonę praradusios	
aukos • Praradęs sąmonę, bet kvėpuojantis	
KVĖPAVIMAS IR PULSAS	288
Užspringimas ir užsikimšimai •	
Žmogus nekvėpuoja/nėra pulso	
DIRBTINIS KVĖPAVIMAS (DK)	293
Burna į burną • Silvesterio metodas •	
Holgerio Nilsono metodas	
AR PLAKA ŠIRDIS?	296
Širdies masažas • DK su širdies masažu	

TURINYS	
SMARKUS KRAUJAVIMAS	298
Arterinis kraujavimas • Nežymus kraujavimas • Vidinis kraujavimas	
ŽAIZDOS IR TVARSČIAI	301
Žaizdų siuvimas • Atvirų žaizdų gydymas	
NUDEGIMAI	304
LŪŽIAI	305
PATEMPIMAI	310
IŠNIRIMAI	310
ŠOKAS	311
TVARSTYMAS	312
NESUNKŪS NEGALAVIMAI	313
SUŽEISTŲJŲ GABENIMAS	314
Kėlimas ant neštuvų • Aukos nešimas vienam	
EKSTREMALUS GIMDYMAS	318
ĮKANDIMAI	319
BENDRAS APSINUODIJIMAS	320
BENDRI SUTRIKIMAI	321
LIGOS	321
Visame pasaulyje paplitusios ligos • Šilto klimato ligos • Šalto klimato pavojai	
NATŪRALIOJI MEDICINA	329
Augalų paruošimas • Gydymo priemonės	
TROPINIAI VAISTINIAI AUGALAI	333
Vaistiniai augalai	
ĮKANDIMAI IR ĮGĖLIMAI	340
Nuodingosios gyvatės • Driežai • Krokodilai ir aligatoriai	

PAVOJINGI VANDENS PADARAI	350
Kiti jūros padarai	
KAIP ELGTIS IŠTIKUS NELAIMEI	357
NELAIMĖS PROGNOZAVIMAS	357
SAUSRA	357
GAISRAI	359
Miško gaisras • Pastatų gaisrai •	
Transporto priemonių gaisrai •	
Gaisrai lėktuve	
POTVYNIAI	366
CUNAMIAI	368
SNIEGO LAVINOS	369
Minkštos plokštinės lavinos •	
Momentinės lavinos •	
Drėgno sniego lavinos •	
URAGANAI	370
TORNADAI	372
ŽAIBAI	373
ŽEMĖS DREBĖJIMAS	375
Apsauga nuo žemės drebėjimo •	
Po žemės drebėjimo •	
UGNIKALNIAI	378
TRANSPORTO PRIEMONĖS	380
Prieš išsiruošiant • Karšto klimato	
zonose • Šalto klimato zonose •	
Naudingi patarimai	

SVARBIAUSI IŠLIKIMO VEIKSNIAI

Išlikimas – tai menas nežūti. Psichologinis nusiteikimas yra ne mažiau svarbus nei fizinis pasirengimas bei žinios. Privalu žinoti, kaip išnaudoti viską, ką randi gamtoje, kaip patraukti dėmesį, kad gelbėtojai tave surastų, kaip rasti kelią nežinomoje teritorijoje, kad sugrįžtum į civilizaciją, kai nebėra vilties sulaukti gelbėtojų, kaip apsieiti be jokių žemėlapių ar kompasų. Privalu žinoti, kaip tausoti sveikatą, o susirgus ar susižeidus mokėti gydytis ar padėti kitiems. Būtina sugebėti pakelti nuotaiką tiems, kurie su jumis pakliuvo į tą pačią situaciją.

Bet kokį turimą daiktą galite laikyti dovana. Be jokios įrangos neturėtumėte jaustis kaip be rankų, nes visada galite pasitelkti įgūdžius bei patirtį. Tačiau tiems įgūdžiams ir patirčiai nevalia leisti apdulkėti, todėl privalu nuolat gilinti turimas žinias.

Apie išlikimo įgūdžius galvokite kaip apie piramidę, kurios pagrindas – troškimas išgyventi. Vienas piramidės laiptelis yra žinios. Jos suteikia pasitikėjimo ir išsklaido baimes. Kitas laiptelis – patirtis: įgūdžių išsiugdymas bei tobulinimas. Piramidę užbaikite išgyvenimo įrankiais. Sujunkite troškimo išgyventi instinktą su žiniomis, patirtimi bei įrankiais – ir būsite pasirengę bet kam.

BŪKITE PASIRENGĘ

Skautų šūkis yra ištis teisingas. Įsitikink, kad esi fiziškai ir psichologiškai pasirengęs ir apsirūpinęs reikiama įranga tam, ką planuoji daryti.

SAŖAŠAS

Prieš kiekvieną išvyką ar ekskursiją užduokite sau šiuos klausimus:

Kiek laiko ten būsiu? Kiek maisto ir vandens pasiimti?

Ar mano drabužiai/avalynė tinka tam klimatui?

Ar reikėtų imti atsarginių priemonių?

Kokių ypatingų daiktų gali prireikti toje vietovėje?

Kokie medikamentai būtų tinkamiausi?

SVEIKATOS PATIKRINIMAS

Atidžiai pasitikrinkite sveikatą bei dantis ir pasirūpinkite, kad turėtumėte visus toms vietovėms, per kurias ketinate keliauti, privalomus skiepus.

Susidėkite vaistų nuo kiekvieno nuspėjamo negalavimo, galinčio užklupti jus ar bet kurią kitą grupės narį.

GRUPINĖS ESKURSIJOS

Apsvarstykite kiekvieno grupės nario galimybes susidoroti su visais įmanomais iššūkiais: gali tekti atmesti vieną kitą kandidatą. Netingėkite kuo dažniau susitikti, kad aptartumėte planus ir pareigas. Paskirkite mediką, virėją, mechaniką, vairuotoją, vedlį ir t. t. Įsitikinkite, ar kiekvienas pasirūpino reikalinga įranga, o pats pasiimsite ir atsargai.

TYRIMAS

Kuo daugiau žinosite apie vietovę bei žmones, tuo didesni jūsų šansai. Kruopščiai išstudijuokite žemėlapius, sukaupkite kuo daugiau žinių apie tą teritoriją: apie klimatą, oro sąlygas, upių tėkmės kryptis bei srovės greitį, kokio aukščio kalnai/kalvos, su kokiais augalais ar gyvūnais ten galite susidurti?

PLANAVIMAS

Projektą suskaitykite fazėmis: pasiruošimas, tikslas bei poilsis. Aiškiai apibrėžkite kiekvienos fazės tikslą ir paskirstykite laiką. Būkite pasiruošę netikėtiems atvejams, pavyzdžiui, sugedęs automobilis, liga ar nukentėjusiųjų išgabenimas.

Viskam skirkite pakankamai laiko. Noras pernelyg daug nuveikti išvargina ir lemia neteisingus sprendimus.

Būtina numatyti, kur galima pasipildyti vandens atsargas, todėl tokios vietos yra svarbiausios sudarinėjant maršrutus.

Pasistenkite, kad kas nors žinotų apie jūsų planus bei išvykimo ir sugrįžimo laiką. Ruošdamiesi taip pat informuokite, kad nepavykus susisiekti tie žmonės pasiųstų pavojaus signalą. Kelionės vandeniui ir skraidymas yra griežtai prižiūrimi. Jei kopiate į kalnus, apie savo planus informuokite policiją ir vietinį kalnų gelbėtojų centrą.

Nenumatytų atvejų planavimas

Būkite pasiruošę blogiausiam atvejui. Ką darysite, jei netikėtai suges automobilis arba oro sąlygos pasirodys prastesnės negu prognozuota? Kaip persigrupuosite, jei grupei tektų išsiskirstyti? Kas bus, jei kuris nors susirgtų?

ĮRANGA

Drabužiai turi būti jūsų dydžio, bet pernelyg nepriguldę, kad gerai vėdindamiesi saugotų nuo šalčio ir lietaus. Pasiimkite neperšlampamų rūbų, pakaitinių ir keletą šiltų apdarų. Jeigu šalta – apklotų. Sintetiniai audiniai, pavyzdžiui *Gore-tex*TM ar flyzas, yra ypač universalūs ir pravartūs. Vilna nepakeičiama šalto ir drėgno klimato zonose, o medvilnė geriau tarnauja tropikuose.

Miegmaišis

Pūkiniai maišai yra lengvesni ir suteikia geresnę izoliaciją negu dirbtinis pluoštas. Visgi sudrėkę pūakai praranda izoliacines savybes, be to, juos sunku išdžiovinti. Jei neturite palapinės, bivako* miegmaišis iš „kvėpuojančios“ medžiagos leis išlikti sausiems.

Kelioninė kuprinė

Būtinai tvirta, nepralaidi vandeniui, su patvariomis priemonėmis pritaikytomis petnešomis bei patogiu diržu, kad svoris tektų klubams. Geriausi – išoriniai rėmai: nors jie ir sunkesni, ir mėgsta užkliūti už šakų, tačiau jais galima gabenti nepatogius, sunkius krovinius ar net sužeistą žmogų. Rėmas turi būti toks, kad tarp krovinio ir jūsų nugaros liktų oro tarpas, tada mažiau prakaituosite. Labai pravarčios ir užtraukiamos šoninės kišenėlės.

DAIKTŲ SUSIDĖJIMAS

Viską susipakuokite taip, kad tiksliai žinotumėte, kur kas padėta, o būtiniausi dalykai – viršuje. Jei šlapia, sukiškite daiktus į polietileninius maišelius. Palapinę ar kitus sunkius daiktus dėkite ant kuprinės viršaus,

* Bivakas – (kareivių, alpinistų) lauko stovykla.

bet nekraukite per aukštai, nes pučiant vėjui bus sunku išlaikyti pusiausvyrą. Trapų maistą laikykite indeliuose.

RADIJO RYŠYS

Būtina priemonė ilgalaikėms, tolimoms išvykoms. Iš anksto suderinkite signalus dukart per dieną susisiekdami su baze ir nurodykite savo koordinates bei planus. Žmonės iš bazės gali atsiųsti atnaujintą orų prognozę ir kitą informaciją bei, atsiradus būtinybei, stebėti pagalbos šauksmus. Parinkite dažnius, kurie tikrai veiks vietose, į kurias ruošiatės. Naudotis radijo ryšiu turi mokėti bent du grupės nariai. Jei praleisite du kontrolinius skambučius iš bazės, automatiškai pradės veikti gelbėjimo planas. Tokiu atveju grįžkite arba pasilikite toje vietoje, iš kurios pavyko paskutinį kartą susisiekti.

G.P.S.

GPS* priima radijo signalus iš palydovų ir gali rasti jus bet kurioje pasaulio vietoje. Jais palyginti paprasta naudotis, o tikslumas siekia 95 %. Vis dėlto palydovų ryšys gali trukti dėl kliūčių, todėl naudodamiesi GPS stenkitės stovėti ramiai ir atviroje vietoje. Kaip ir kiekvieną baterijomis maitinamą įrenginį, GPS imtuvą naudokite ne kaip kompasą, dažniau tikrinkite juo savo koordinates.

MOBILIEJI TELEFONAI

Mobilieji telefonai yra labai vertingas priedėlis prie radijo ryšio ir gali tapti jūsų gelbėtojais ekstremaliose situacijose. Prieš išvyką pasidomėkite, kiek aprėpia jūsų operatoriaus ryšys. Pasirūpinkite, kad baterijos nesudrėktų ir būtų saugiai laikomos. Atminkite, jog klausymasis eikvoja mažiau energijos negu siuntimas.

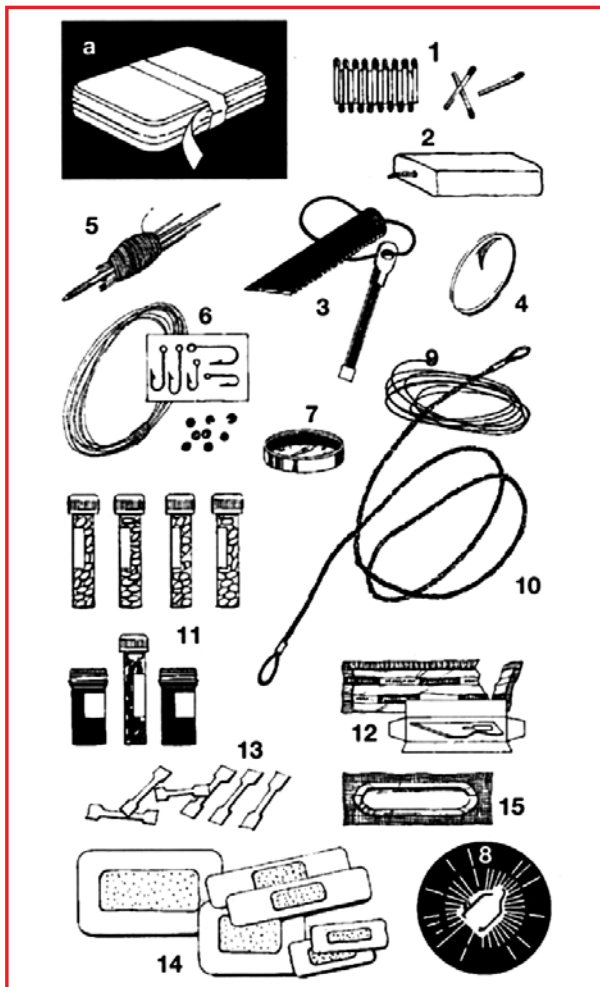
* Angl. Global Positioning System – visuotinė padėties nustatymo sistema. (*Vert. past.*)

BŪTINŲ DAIKTŲ RINKINUKAS

19 puslapyje pavaizduoti daiktai gali būti svarbūs kovojant už išlikimą. Juos reikėtų susidėti į mažą dėžutę, pavyzdžiui, 60 gr tabokinę. Nušveiskite vidinę dangtelio pusę, kad ji atspindėtų atvaizdą. Užklijuokite lipnia juoste (a), kurią vėliau nesunku nulupti, o kartu ji ir nepralaidi vandeniui. Tuščias kerteles užpildykite vata (vėliau ją panaudosite įkurdami ugnį), kad dėžutėje esantys daiktai nebarškėtų.

Reguliariai patikrinkite dėžutės turinį ir visus sugadintus reikmenis pakeiskite. Dėžutės niekada nepalikite atviros arba ant žemės. Tegul tai tampa įpročiu, kad ją visada turėtumėte prie savęs.

- 1 **DEGTUKAI.** Geriausia, kad būtų atsparūs vandeniui, tačiau ir paprasčiausiems degtukams nebaisios jokios liūtys, jei jų galvutes apliesite ištirpusiu žvakių vašku. Nulaužkite pusę jų kotelių, kad sutaupytumėte vietas.
- 2 **ŽVAKĖ.** Apdrožkite stačiakampio forma, kad būtų lengviau įsidėti. Lajines žvakes blogiausiu atveju galima suvalgyti arba panaudoti kepant vietoj riebalų, tačiau jas sudėtinga išlaikyti, kai karštas klimatas. Kitokių rūšių žvakės – nevalgomos.
- 3 **TITNAGAS.** Suriškite jį su pjūklo geležte.
- 4 **DIDINAMASIS STIKLAS.** Įžiebtį ugniai saulės šviesoje.
- 5 **ADATOS IR SIŪLAS.** Kelios adatos, iš kurių bent viena būtų su didele skylute, per kurią būtų galima praverti sausgyslę ar storą siūlą. Adatas apsuokite netrumpu stipriu siūlu.
- 6 **KABLIUKAI IR VALAS.** Kelių dydžių kabliukai ir švininiai svareliai bei kuo daugiau valo.
- 7 **KOMPASAS.** Geriausia – užpildytas skysčiu ir šviečiančiais ženkliukais. Patikrinkite, ar jis gerai veikia, ar mokate juo naudotis. Rodyklė dažnai linkusi rūdyti: įsitikinkite, kad ji tinkamai pritvirtinta ir laisvai sukiojasi apie ašį.

- 8 **FOSFORINĖS ŠVIESELĖS.** Šviesos diodas, kuris padės naktį studijuoti žemėlapią ir bus kaip jaukas žuvis.
- 9 **VIELA SPĄSTAMS.** Pageidautina – varinė, 60–90 cm ilgio.
- 10 **LANKSTUS PJŪKLAS.** Prieš įsidėdami, nuimkite rankenas ir sutepkite. Prireikus pasinaudoti, įtvirtinsite medines rankenas.
- 11 **VAISTINĖLĖ.** Vaistus sudėkite į indelius, oro tarpus užkiškite vata. Atidžiai susirašykite dozes bei galiojimo datas. Neviršykite rekomenduojamų dozių ir nemišykite su alkoholiu. Žemiau išvardyti medikamentai yra tik bendro pobūdžio:
Nuskausminamieji. Lengvą ar vidutinį skausmą malšinantys vaistai.
Vaistai nuo žarnyno infekcijos. Nuo ūmaus arba chroniško viduriavimo.
Antibiotikai. Nuo bet kokių infekcijų. Pasiimkite užtektinai, kad pakaktų visam kursui.
Antihistamininiai vaistai nuo alergijų, vabzdžių įkandimų ar įgėlimų.
Vandens sterilizavimo tabletės. Naudokite, kai neturite galimybės užvirinti įtartiną vandenį.
Priešmaliariniai vaistai. Būtinai tose vietose, kur paplitusi ši liga.
Kalio permanganatas. Ištirpinkite vandenyje iki rožinės spalvos sterilizavimui, ryškiai rožinės – naudoti kaip antiseptiką, raudonos – gydyti grybelines ligas, pavyzdžiui, mikozę.
- 12 **SKALPELIAI.** Mažiausiai du skirtingų dydžių peiliukai.
- 13 **SIŪLAI. SUKABINTI** žaizdos kraštams.
- 14 **PLEISTRAI.** Nepralaidūs vandeniui, skirtingų dydžių.
- 15 **PREZERVATYVAS.** Galima panaudoti kaip vandens indą: į jį telpa litras skysčio.

BŪTINŲ DAIKTŲ KAPŠELIS

Be jau minėtos dėžutės, susidėkite ir būtinų daiktų kapšelį, ir turėkite jį šalia netikėtiems atvejams.

MAIŠELIS. Būtinai nepralaidus vandeniui, pakankamai didelis, kad į jį tilptų maisto indelis, būtų tvirtai užsegamas ir su stipria kilpa, kad laikytųsi prie diržo.

KURAS. Kietos degios tabletės joms skirtoje dėžutėje (1). Taupiai naudokite, kai neįmanoma užkurti įprastą laužą. Jos puikiai tinka prakurams. Specialią dėžutę išlankstysite taip, kad ant jos būtų patogų pastatyti puodą (2).

SIGNALINĖS RAKETOS (3). Skirtos dėmesiuui pritraukti. Turėkite žalių ir raudonų raketų (4) bei užtaisą (5). Atsargiai: tai – sprogmenys! Paimkite užtaisą ir prisukite prie raketos (6). Ištraukite ją ir ištiesta ranka nukreipkite į dangų. Nuspauskite gaiduką. Naudokitės atsargiai; neiekvokite be reikalo (žr. 281 p.).

